

AJÁNLÁS

Amint az Apostolok Cselekedeteiből tudjuk, a keresztény liturgia és liturgikus élet úgy kezdődött, hogy amikor az első keresztények összejöttek a „kenyértörésre”, az apostol vezetésével „felidéztek az Úr emlékét”. Szent Jusztinosz (+165) pedig már arról tudósít, hogy a keresztények a liturgiájukban három olvasmányt alkalmaztak: ószövetségit, az apostolok leveleiből és az evangéliumból vett olvasmányokat. Akár a szóbeli hirdetés, akár az írásbeli felolvasás azt igazolja, hogy kezdettől fogva jelen van a Szentírás a liturgiában. Természetesen, hosszú folyamat szükséges még ahhoz – a liturgiafejlődés ötödik századi fénykorától kezdve egészen az ezredforduló környékén történt végső rögzítésig, rögzülésig –, hogy kialakuljon a liturgiában a szentírási olvasmányok rendszere. De ez semmit nem von le annak a jelentőségéből, hogy liturgia nem létezhet Biblia nélkül. A szentírástudósok azt mondják, hogy még az Ószövetség jelentős része is kifejezetten templomi, illetve zsinagógai használatra készült.

Bizánci egyházunk is tudatában van annak az óriási jelentőségnek, hogy az imádságban nem csak az emberi-egyházi költészet alkotásait, hanem az Isten kinyilatkoztató-sugalmazott tanítását is használjuk. Két területen is.

Az egyik utat az jelöli ki számunkra, hogy kisebb-nagyobb mértékben, de folyamatosan alkalmazzuk a Szent-

írást az istentiszteleteinkben: nincs olyan szertartásunk, amelyben legalább egy zsoltárvers ne lenne. De természetesen sokkal nagyobb távlatokban is gondolkodhatunk: a zsoltároskönyvet (mind a 150 zsoltárt!) egy heti felolvasásra előírja egyházunk a kathizmákban (nem beszélve arról, hogy ettől függetlenül is mennyi zsoltárt ír elő a szertartások részeként); egy esztendő alatt felolvassuk a teljes Újszövetséget (a Jelenések könyve kivételével); számtalan ószövetségi olvasmányt alkalmazunk a parímiákban... Antifónák, prokimenek, áldozási versek, sztihirai előversek sokasága jelzi a Szentírás bőséges használatát.

S akkor itt van még a másik út: az mérhetetlen gazdagság, amit a szentírási szövegek ihletésére keletkezett liturgikus költemények jelentenek. Említeni lehet a tropárokat, kontákokat, sztihirákat, s különösképpen a kánonokat. S ez utóbbiak különösen jelentősek, hiszen a szentírási és liturgiai gondolatok ötvözését jelentik: a bibliai ódák háttérére épül rá a kilenc liturgikus óda, a nagyböjti énektárban még az előverseket is az óda versei közé illesztve.

Elmélyült szimbiózist tapasztalhatunk a két valóság: a Szentírás és a liturgia között. Ennek egyik bemutatását adja a jelen kis könyvecske, mely a bizánci (pontosabban görög katolikus) egyházunk gazdag kincsét az iménti módszer alapján igyekszik feltárni. Az evangéliumi ember kincseiből újat és ót hoz elő; könyvünk összeállítója az „ót”, a régóta megbecsültet tárja elő „új” formában, a szövegek egymás melletti közlésével – rámutatva a szimbiózisra.

Adja Isten, hogy sokak lelki gyarapodását szolgálja!

Nyíregyháza, 2009. október 27.

Ivancsó István